

לוקחים

אחריות



המטה לחדשן אורחן לחיים משותפים
المقر القريب للمدينة المتحدة المشتركة



**יום הזיכרון ה-26
ליצחק רבין**

**לוקחים אחריות!
ערכת פעילות לכיתות
ז'-י"ב**

יום הזיכרון ה-26 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995 | الذكرى 26 لاغتتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين



משרד החינוך

לוקחים אחריות!

מטרות

1. התלמידים ייחשפו לדמותו ולפועלו של יצחק רבין.
2. התלמידים יבחנו את המושג "אחריות" וידונו במשמעותו.
3. התלמידים ינהלו שיח על אודות מעגלי האחריות האישית שלהם ויציעו דרכים לגלות מעורבות ואחריות פעילה כלפיהם.
4. התלמידים יבחנו את חשיבותה של לקיחת אחריות אישית ואזרחית ומשמעותה בהקשר של יום הזיכרון

מבוא

אנו מציינים השנה עשרים ושש שנים לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין. יצחק רבין נרצח ביום שבת, י"ב בחשוון תשנ"ו 4.11.1995 בסיומה של עצרת המונים שנשאה את הכותרת "כן לשלום, לא לאלימות". ראש הממשלה נורה בגבו על ידי מתנקש ישראלי-יהודי שהתנגד למהלכים המדיניים שאותם שאף רבין לקדם. הרוצח ביקש לעצור את המהלכים הפוליטיים והמדיניים על ידי רצח ראש הממשלה. רצח יצחק רבין הוא נקודת שפל כואבת המבטאת משבר עמוק בחברה הישראלית. הרצח יצר קרע ברקמת החיים המשותפים במדינה וערער את הנחת היסוד שהייתה מקובלת על כל הציבור, שלפיה המחלוקת הפוליטית, סוערת ככל שתהיה, לא תפרוץ ולא תזעזע את גבולות הדמוקרטיה הישראלית. יום הזיכרון ה-26 עומד בסימן **לוקחים אחריות!** והוא מהווה הזדמנות לשיח על אודות מקומם של בני הנוער ואזרחי המדינה בעיצוב ההווה שבתוכה הם חיים ועל מידת האחריות ויכולתם של הפרטים להשפיע על מעגלי השייכות השונים שלו – המשפחה, הקהילה והחברה.

לוקחים אחריות! ערכת הפעילות

2-final

לוקחים אחריות!



יום הזיכרון ה-26 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995 | الذكرى 26 لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

מרכז יצחק רבין
The Yitzhak Rabin Center
www.yitzhak-rabin.org.il

משרד החינוך

אסא טל אדמוני

בערכה זו

הערכה בנויה משלוש פעילויות

1. פעילות פתיחה: יצחק רבין, קורות חייו
 2. מדרש כרזה: "לוקחים אחריות!"
 3. מערך שיעור: על אחריות אישית וחברתית
- על מנת לבחור בפעילות ההולמת ביותר את כיתתך או קבוצתך, מומלץ לעבור על המצגת מבעוד מועד ולהיערך בהתאם להנחיות המופיעות בכל שקופית.

פעילות מס' 1 – יצחק רבין, חייו ופועלו

פתיחה

אנו מציינים היום עשרים ושש שנים לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין.

חייו של יצחק רבין שזורים בקורותיה של מדינת ישראל. בפעילות זו נכיר תחנות משמעותיות בחייו ובפועלו.

יצחק רבין נרצח ביום שבת, י"ב בחשוון תשנ"ו 4.11.1995 בסיומה של עצרת המונים במרכז הסואן של תל אביב שנשאה את הכותרת "כן לשלום, לא לאלימות". ראש הממשלה נורה בגבו על ידי מתנקש ישראלי-יהודי שהתנגד למהלכים המדיניים, ובראשם הסכמי אוסלו, שאותם שאף רבין לקדם. הרוצח ביקש לעצור את המהלכים הפוליטיים והמדיניים על ידי רצח יצחק רבין.

הרצח היה שיאו האלים של משבר עמוק בחברה הישראלית, ויש הטוענים שטרם סיימנו להתמודד עם מקורותיו העמוקים ועם השלכותיו הקשות שמלוות אותנו עד היום.

כמדי שנה אנו מציינים את יום הזיכרון לרצח בטקסים בבית בספר ובמקומות ציבוריים וכן בשיח בכיתה בנושאים הקשורים לדמותה של החברה הישראלית, לחוסנה של הדמוקרטיה ולתפקידנו בעיצוב עתיד משותף לכלל החברה.

אפשרות א'

המנחה יקרין את הסרטון:

[יצחק רבין, חייו ומותו](#) (6:27 דקות)

המנחה ישאל:

- אילו מחשבות ורגשות מעורר בכם הסרטון?
- אילו אירועים היסטוריים עולים מתוך הסרטון?
- אילו ערכים הנחו, לדעתכם, את יצחק רבין בדרכו ובתפקידים הרבים שמילא?



אפשרות ב'

המנחה יציג את הכרזה:

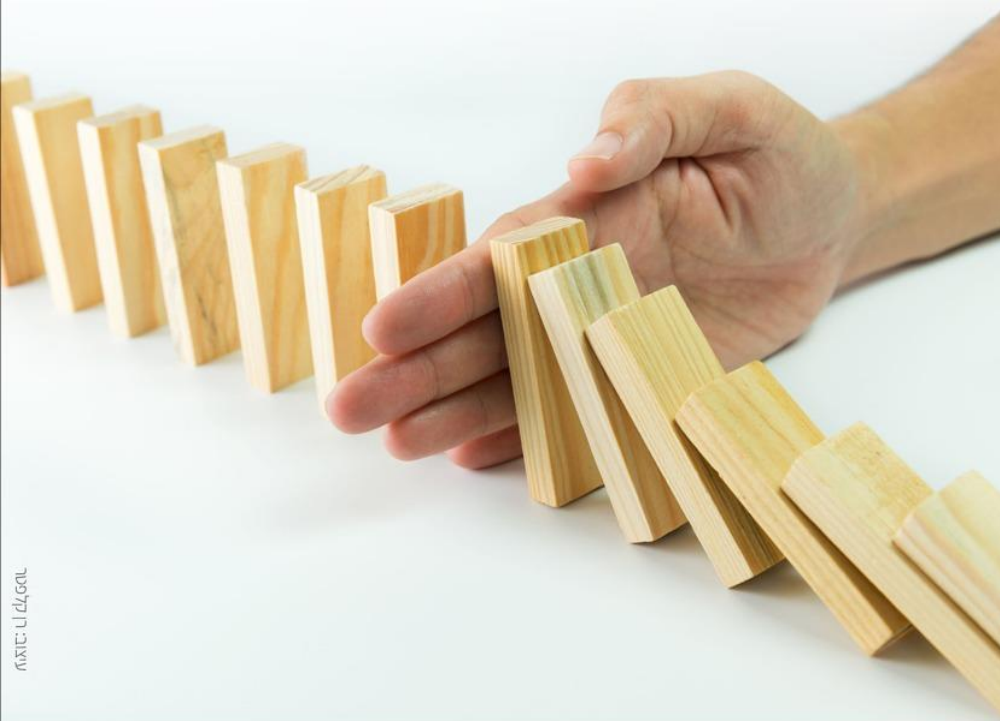
<http://www.rabincenter.org.il/Items/01981/1922-1995.pdf>

המנחה ישאל:

- מה ניתן ללמוד על יצחק רבין מתוך הכרזה?
- אילו מחשבות ורגשות עולים בכם נוכח התמונות הללו?
- אילו ערכים הנחו, לדעתכם, את יצחק רבין בדרכו ובתפקידים הרבים שמילא?

לוקחים

אחריות



פעילות מס' 2 – מדרש כרזה

המנחה יציג את **הכרזה** שעוצבה לציון יום הזיכרון ה-26 לרצח יצחק רבין: "לוקחים אחריות!"

מבחר שאלות לדין

1. מה אתם רואים בכרזה?
2. אלו מחשבות מעוררת בכם הכרזה?
3. לדעתכם, מה מסמלות אבני הדומינו? מה מסמלת כף היד? כיצד תמונת הדומינו מייצגת את הביטוי לוקחים אחריות?
4. מהו לדעתכם המסר של הכרזה ומה חשיבותו עבור על אחד מכם ועבור החברה הישראלית?
5. **המנחה יציג את "דבר היוצר"** – מה דעתכם על דברי היוצר? האם לכולנו יש את היכולת לקחת אחריות? כיצד אתם מבינים את המשפט "ליצור מציאות באחריות"?
6. מה לדעתכם הקשר בין הכרזה לבין יום הזיכרון לרצח יצחק רבין?
7. מדוע לדעתכם נבחר הנושא: **לוקחים אחריות!** בשנה זו? כיצד הוא מתקשר למציאות חיינו?

לוקחים

אחריות



**פעילות מס' 2 – מדרש כרזה:
דבר היוצר**

רן קלפטר, מעצב הכרזה, אודות הרציונל
שהנחה אותו בעיצוב הכרזה ליום הזיכרון
ה- 26 לרצח יצחק רבין:

**"ביום שבו חייבים לזכור,
במסר פשוט שבכולנו יש את
היכולת לקחת אחריות
להושיט יד, לתת כתף, ליצור
מציאות באחריות!"**

יום הזיכרון ה-26 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995 | الذكرى 26 لاغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

פעילות מס' 3 – אחריות אישית וחברתית

תקציר

בפעילות זו נדון במושג "אחריות" במישור האישי ובמישור החברתי. בהמשך למדרש הכחה, נציע קריטריונים ל"יצירת מציאות, באחריות".

א. אחריות במישור האישי

א. המנחה יבקש מכל תלמיד להעלות דוגמה

אישית מחייב ללקיחת אחריות וישאל:

- איך פעלתם?
- מה הרגשתם?
- אילו התלבטויות היו לכם?
- באילו קשיים נתקלתם?

ב. המנחה יזמין את המשתתפים לשתף את

תשובותיהם בכתיבה על גבי הלוח או פלקטים תלויים על קירות החדר או באמצעים מקוונים כגון לוח שיתופי או צ'אט קבוצתי.

[מעבר לשקף לתלמידים](#)

ג. המנחה יערוך דיון:

- נסו לזהות תחומי אחריות משותפים בדוגמאות שהצגתם. על מה הדבר מעיד לדעתכם?
- באילו תחומים קשה לכם יותר לקחת אחריות? מדוע?
- מה ניתן לעשות על מנת לקחת אחריות גם בתחומים אלו? הציעו רעיונות, כלים והנחיות לסיוע בלקיחת אחריות בתחומים אלו
- כיצד תשפיע לקיחת אחריות בתחומים נוספים על חייכם ועל חיי הקרובים לכם? (מהם הרווחים? מהם המחירים?)



פעילות מס' 3 – אחריות אישית וחברתית

ב. אחריות בממד החברתי

א. המנחה יציג לתלמידים את סיפור העם האיטלקי על "[מישהו](#)
[אף אחד, כל אחד וכולם](#)" ושאל:

מהי לדעתכם משמעות המושג אחריות במישור החברתי?
במה היא דומה ובמה היא שונה ממשמעות המושג במישור האישי?

[אפשרות נוספת לפתיחת הנושא בקישור זה](#)

א. המנחה יציג חלק מנאומו של רה"מ המנוח יצחק רבין
בפני הקונגרס האמריקאי בשנת 1994 ושאל:

מה המסר של יצחק רבין בנאום זה? כיצד הוא מתקשר למושג
"אחריות"?

כיצד בני נוער שותפים באחריות על יצירת המציאות?

שתפו בדוגמאות מתוך בית הספר, תנועת הנוער, הקהילה
והחברה

אילו תנאים נדרשים על מנת ליצור מציאות באופן אחראי?

מתוך נאומו של יצחק רבין בפני הקונגרס האמריקאי, יולי
1994:

"לעולם לא ייתם הוויכוח: "מי מעצב את פני ההיסטוריה:
המנהיגים – או הנסיבות?" הנה תשובתי לכם: אנחנו כולנו מעצבים
את פני ההיסטוריה. אנחנו – העם: אנחנו - החקלאי ההולך אחר
המחרשה, המנחה בבית הספר, הרופא המציל חיים, המדען מול
המחשב, פועל החרושת מול המכונה, פועל הבניין על הפיגום,
אנחנו – האמא המלווה בדמעות את בנה ביום גיוסו לצבא: אנחנו
האב הדואג והחרד בלילות לשלום ילדיו; אנחנו- יהודים וערבים...
אנחנו – העם – אנחנו מעצבים את פני ההיסטוריה; ואנחנו
המנהיגים, שומעים את הקולות, מזהים את רחשי הלב של מאות –
האלפים והמיליונים ומתרגמים אותם למציאות..."



[קישור לנאום ביוטיוב, קטע זה מתחיל בדקה 10:00](#)

פעילות מס' 3 – אחריות אישית וחברתית

סיכום

המנחה יקרין את השקף עם [ההגדרות למושג אחריות](#) וישאל:

□ אילו מבין ההגדרות המוצגות מתקשרת לנושאים השונים שהעלינו בשיעור? כיצד?

□ מה התחדש לכם על המושג "אחריות" בעקבות הפעילות?

□ הציעו דרכים בהן אפשר להגביר את אחריותם של בני הנוער על חייהם האישיים ועל החברה. כיצד אפשר לממש הצעות אלו?

□ מדוע לדעתכם נבחר הנושא "לוקחים אחריות!" לציון יום הזיכרון ליצחק רבין?

□ מה המשמעות של לקיחת אחריות בהקשר של יום הזיכרון לרצח יצחק רבין ולזיכרון דמותו? לסיכום,

ביום זה, יום הזיכרון ה-26 ליצחק רבין בחרנו להעלות

את הנושא "**לוקחים אחריות!**", דיברנו על מעגלי

האחריות בחיים האישיים שלנו ועל האחריות של כל

אחד ואחת על עיצוב החברה בה אנו חיים.



לוקחים אחריות! קישורים להרחבה

2-final

לוקחים אחריות



יום הזיכרון ה-26 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995 | الذكرى 26 لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

מרכז יצחק רבין
The Yitzhak Rabin Center
www.yitzhak-rabin.org.il

משרד החינוך

אסא טל אדמו

לפניכם קישורים להרחבה:

קטעי קריאה להרחבת הדיון בנושא אחריות:

1. [קטע מתוך נאומו של יצחק רבין ז"ל בפני בוגרי המכללה לפיקוד ולמטה, 1992 \("יהיה בסדר"\).](#)
2. [א אח אחר... על המילה אחריות](#)

מערכי שיעור להרחבה:

1. ["מנהיגות ואחריות" קובץ פעילויות ליום הזיכרון ה-12 ליצחק רבין](#)

אחריות אישית וחברתית

העלו דוגמה מחייכם
האישיים על לקיחת
אחריות
(אירוע או תהליך בו
לקחתם אחריות)

איך פעלתם?

מה הרגשתם?

אילו התלבטויות היו לכם?

באילו קשיים נתקלתם?

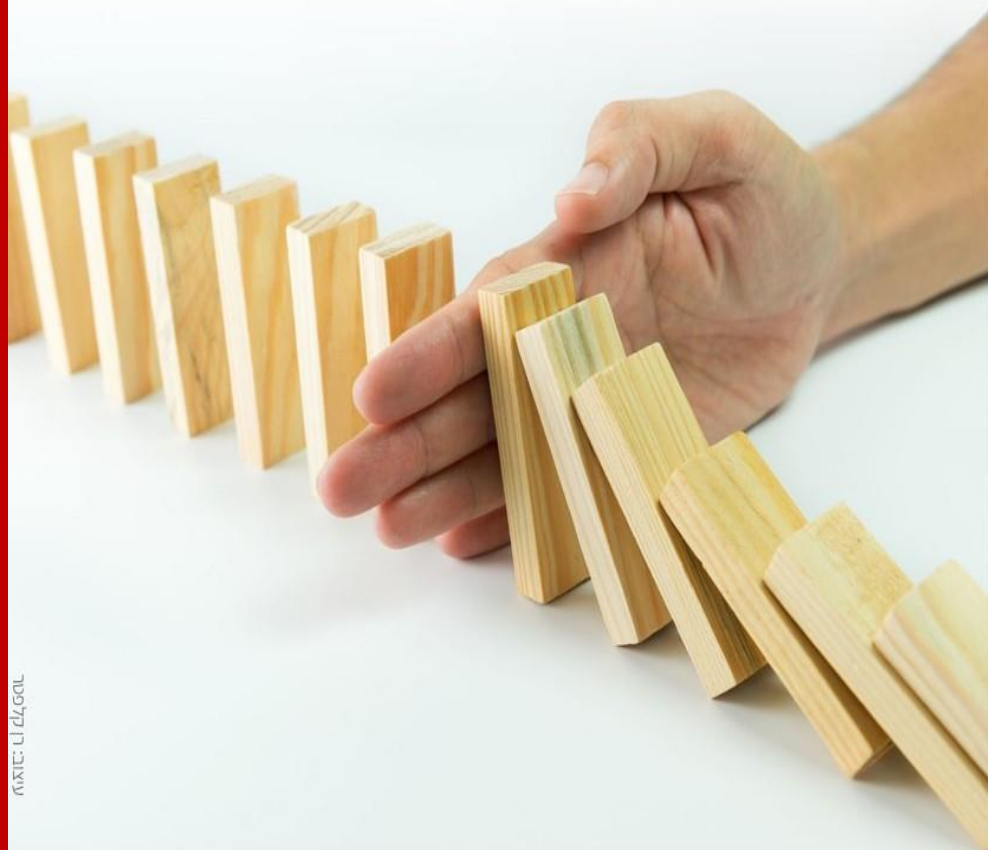
שתפו את תשובותיכם על גבי

הלוח, או בלוח שיתופי מקוון



לוקחים

אחריות



סיפור עם איטלקי

זהו סיפור על ארבעה אנשים: **כולם**, **מישהו**, **כל**

אחד, **ואף אחד**.

פעם אחת היה תפקיד מאד חשוב ובקשו
מ**כולם** לעשותו.

ל**כולם** היה ברור ש**מישהו** יעשה זאת אבל
... **אף אחד** לא עשה זאת.

מישהו כעס על כך, כי זה היה תפקיד

של **כולם**. ול**כולם**, היה רושם ש**כל אחד** יכול
לעשות זאת.

אבל ...

אף אחד לא ידע שזה לא יעשה על ידי **כולם**.

בסופו של דבר ... **מישהו** הואשם על ידי **כולם**,
שאף **אחד** לא עשה את מה ש**כל אחד** היה יכול
לעשות

אחריות אישית וחברתית

2-final

לוקחים אחריות



יום הזיכרון ה-26 לרצח ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין,
י"ב בחשוון תשנ"ו, 4.11.1995 | الذكرى 26 لغتيال رئيس الحكومة
وزير الدفاع اسحاق رابين

מרכז יצחק רבין
The Yitzhak Rabin Center
www.yitzhak-rabin.org.il

משרד החינוך

טל: 052-5111111

אפשרות נוספת לפתיחת הדיון בנושא אחריות חברתית:

1. המנחה יכתוב על נייר את המילה "אחריות" ויקמט אותו לכדור.
2. המשתתפים ינהלו ביניהם משחק "מסירות" עם כדור הנייר.
3. כל משתתף/ת אליו מגיע הכדור מגיב באמירה אסוציאטיבית לכותרת "אחריות חברתית".
4. המנחה ירכז על הלוח את האסוציאציות שעלו.

דיון

1. מה הרגשתם במהלך המשחק?
2. לאור האסוציאציות שעלו : מה אומר הביטוי 'אחריות חברתית'?
3. מהן המשמעויות העולות מכך שהוא נכתב על נייר מקומט ועובר מיד ליד בין אנשים שונים?

"אחריות" מהי?

אחריות – תנאי הכרחי לבגרות

אחריות - כלל החובות המוטלות על אדם

מתוקף תפקידו או סמכותו או מתוקף

התחייבות שנטל על עצמו

אחריות - התייחסות ראויה של אדם

לדבריו, למעשיו ולאמון הניתן בו



אחריות – שיקול דעת, רצינות

אחריות – נשיאה בתוצאות, מחויבות, ערבות

אחריות – יכולתו של אדם לבצע תפקידים,
משימות ומעשים באופן מלא ונאמן

אחריות – ערך מוסרי שמשמעותו היא

שהאדם בהיותו בוגר, חייב לשאת בתוצאות של

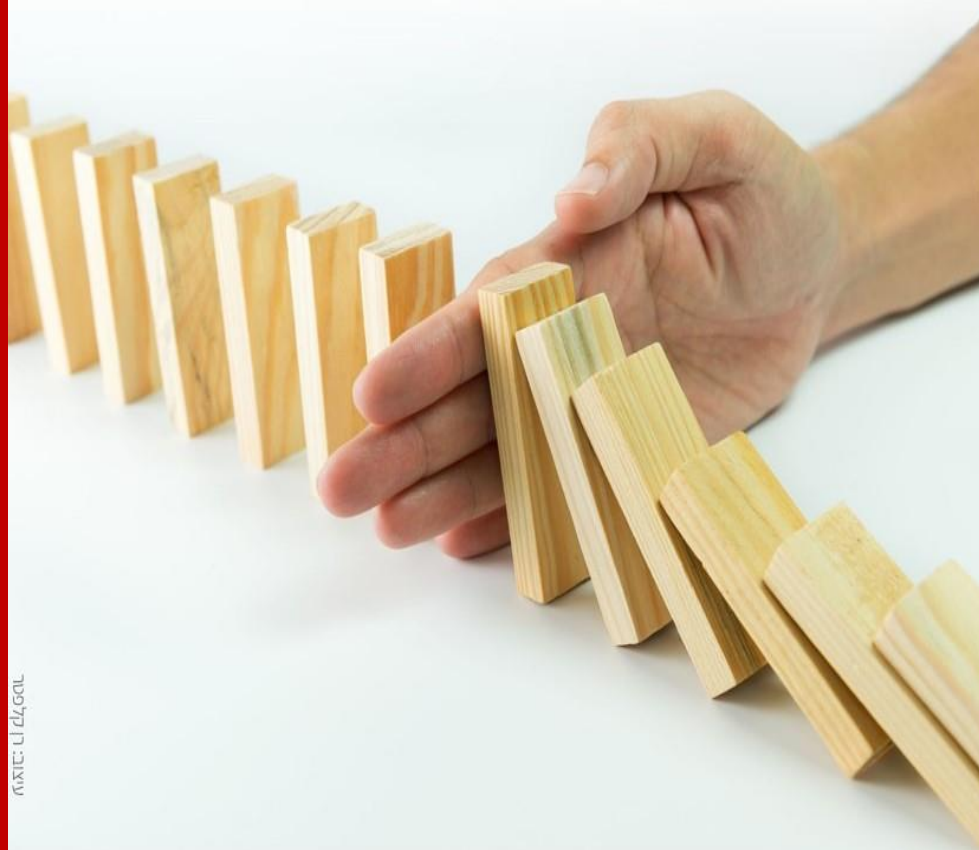
מעשיו ופעולותיו שלו כלפי עצמו וכלפי חברתו

וסביבתו



לוקחים

אחריות



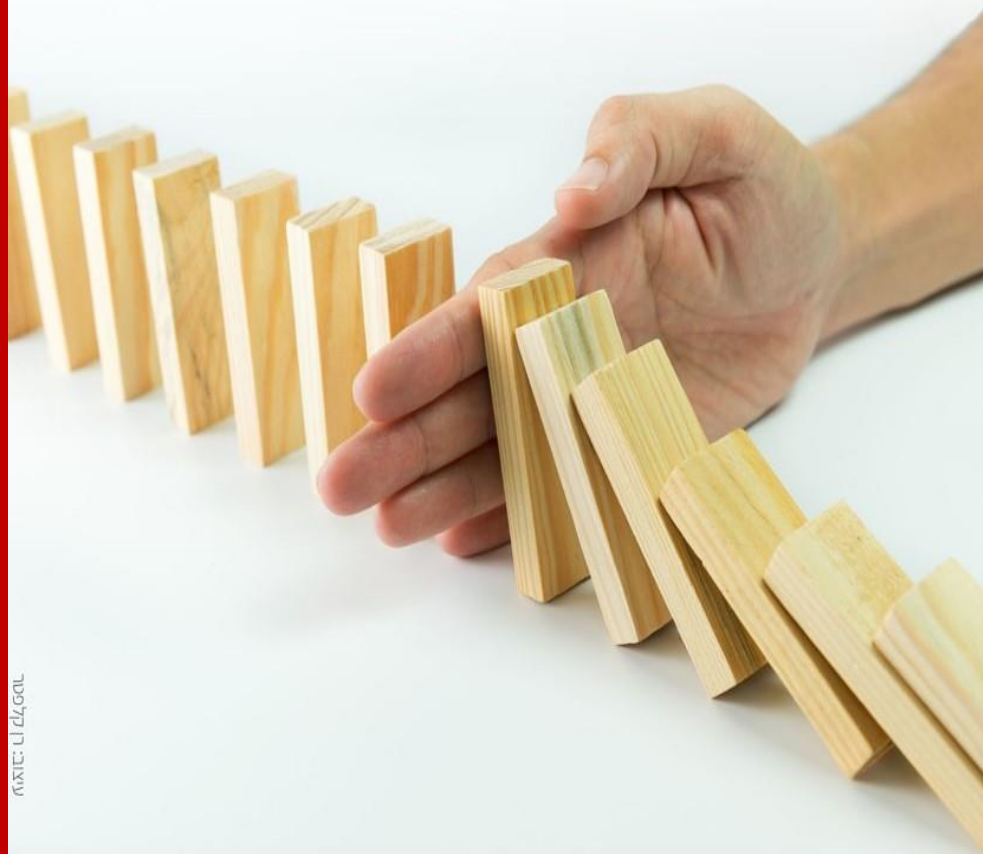
"יהיה בסדר"

"לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם, שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף שתי המלים 'יהיה בסדר'. צירוף המלים האלה, שרבים מאיתנו שומעים בחיי היום יום של מדינת ישראל, הוא בלתי נסבל. מאחורי שתי המלים האלה חבוי בדרך כלל כל מה שלא 'בסדר': יהירות ותחושת ביטחון עצמי מופרז, כוח ושררה, שאין להם מקום. ה'יהיה בסדר' מלווה אותנו כבר זמן רב, שנים, והוא סממן לאווירה הגובלת בחוסר אחריות ברבים מתחומי חיינו. ה'יהיה בסדר', אותה טפיחת כתף חבר'מנית, אותה קריצת עין, אותו 'סמוך עלי', הוא סממן לחוסר סדר ומשמעת, למקצועיות שאיננה לבטלנות שישנה. אווירת ה'חפיף' היא, לצערי הרב, נחלת ציבוריים רבים בישראל... היא אוכלת בנו בכל פה. ואנחנו כבר למדנו בדרך הקשה והכואבת ש'יהיה בסדר' פירושו שהרבה מאוד לא 'בסדר'."

יצחק רבין, קטע מתוך נאום בפני בוגרי המכללה לפיקוד ולמטה,

לוקחים

אחריות



"על אחריות"

המילה אחריות היא מילה מדהימה - כמו כל השפה העברית:

ראשית היא מתחיל ב- א ומסתיימת ב- ת, והכוונה היא שכשמישהו לוקח אחריות, היא צריכה להיות כוללת מההתחלה ועד הסוף.

שנית, המילה אחריות היא מילה במשמעות מצטברת, כלומר:

א - הכוונה היא לאני, קודם כל אני צריך לקחת אחריות על עצמי.

אח - לאחר שלקחתי אחריות על עצמי אני יכול לקחת אחריות על אחי, הכוונה למעגל הקרוב אלי.
אחר - השלב הבא הוא לקחת אחריות על האחר - והכוונה היא לכל אדם.

אחרי - ברגע שלקחתי אחריות על שלשת המעגלים הראשונים אני יכול להוביל אחרי.

אחריו - אמונה. יש כאלו שיגידו אלוהים, יש כאלו שיגידו הבריה, אנרגיה קוסמית.

ולבסוף – **אחריות**.

מה שעוד לומדים מהמילה המדהימה הזו היא שיש חשיבות לסדר:

אדם אינו יכול להיות אחראי על אחר לפני שהוא אחראי על עצמו.